

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาชุดกิจกรรมเกมการเล่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสวรรคร์ราษฎร์
ชื่อผู้วิจัย	นางสุกัญญา ศรีเสาวงษ์
สังกัดหน่วยงาน	โรงเรียนบ้านสวรรคร์ราษฎร์ ตำบลท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

การพัฒนาชุดกิจกรรมเกมการเล่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย มีความมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมเกมการเล่น 2) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเกมการเล่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมเกมการเล่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 4 – 5 ปี โรงเรียนบ้านสวรรคร์ราษฎร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 16 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมเกมการเล่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเด็กปฐมวัย จำนวน 36 แผน ใช้เวลาเรียน 12 สัปดาห์ ซึ่งจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมีคะแนนเฉลี่ยภาพรวม เท่ากับ 4.58 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด 2) ชุดกิจกรรมเกมการเล่นจำนวน 36 กิจกรรม ซึ่งจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมีคะแนนเฉลี่ยภาพรวม เท่ากับ 4.60 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และ 3) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา จำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีค่าตั้งแต่ 0.60-1.00 สถิติที่ใช้คือ ร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏ ดังนี้

1. การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเกมการเล่น มีความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 84.86

2. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเกมการเล่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 จากการพัฒนาชุดกิจกรรมเกมการเล่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นทุกคน และพบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเกมการเล่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 89.02/84.86 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมเกมการเล่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย พบว่า ชุดกิจกรรมเกมการเล่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.741 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.741 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.10

โดยสรุป ชุดกิจกรรมเกมการเล่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้จัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี และสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยได้

คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา
โดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการเล่นของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสวรรคร์ราษฎร์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2

1. หลักการและเหตุผล

ความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เป็นความสามารถของสมอง ที่ประมวล ข้อมูลที่ได้จากการรับรู้มาสร้างเป็นองค์ความรู้ในตน เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาด้านสติปัญญา ซึ่งสามารถพัฒนาได้ตั้งแต่วัยทารกและสามารถพัฒนาได้มากยิ่งขึ้นหากได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสม

“ความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหา” จึงเป็นสิ่งที่โรงเรียน ควรจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัย ทุกระดับชั้น โดยเฉพาะการศึกษาปฐมวัย ดังปรากฏให้เห็น ในมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันเป็น จุดประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) มาตรฐานที่ 10 “มี ความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย” พัฒนาการที่เกี่ยวกับความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาของเด็กในแต่ละวัย มีดังนี้ เด็กอายุ 3 ปี สามารถสร้างผลงานตามความคิดของตนเอง อย่างง่ายๆ เด็กอายุ 4 ปี พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ เด็กอายุ 5 ปี พยายาม แก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูปฐมวัย และผู้เกี่ยวข้องต้องพิจารณาในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับเด็กโดยนำสาระการเรียนรู้มาเป็นสื่อกลางในการจัดการ กิจกรรมให้กับเด็กในลักษณะการบูรณาการ โดยสร้างสถานการณ์ ให้เด็กได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาในการเล่น หรือทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็น การที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยผ่านการจัด กิจกรรมที่เหมาะสม จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ครูควรจัดสถานการณ์หรือกิจกรรมที่让孩子ได้ เผชิญกับปัญหาที่เด็กสามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่ใช้ในการฝึกควรจะทำทนาย ความสนใจและมีความเกี่ยวพันในชีวิตประจำวันของเด็ก นอกจากนี้จะต้องอยู่ในระดับความสามารถของเด็ก ที่จะแสวงหาคำตอบได้ไม่ยากจนเกินไป และควรเป็นปัญหาที่ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องที่สุด ซึ่งจะช่วยให้เด็ก สามารถตัดสินใจเลือกทำตามความคิดของตนเองได้อย่างหลากหลายและเต็มศักยภาพ สิ่งสำคัญสำหรับเด็กที่ทำให้ เกิดการเรียนรู้ ได้แก่ การเล่น เพราะเด็กวัยนี้ใช้การเล่น เป็นสื่อในการรับรู้สิ่งรอบตัว การเล่นที่เหมาะสม สามารถช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาได้ดี โดยเฉพาะการเล่นที่สนุกสนาน มีการแข่งขัน รวมทั้งมีเงื่อนไขที่ทำ ทายความสามารถ ซึ่งผู้รายงานได้นำเกมการเล่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ซึ่งปรากฏอยู่ในตารางการ จัดกิจกรรมประจำวันตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) เพราะ นอกจากจะเป็นการจัดกิจกรรม ที่ตอบสนองความต้องการตามวัยแล้ว ยังเป็นการฝึกทักษะความพร้อมด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาตาม สถานการณ์อย่างมีเหตุผล มีการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนของกิจกรรมได้เปิดโอกาสให้ คิดแก้ปัญหาและใช้เหตุผลที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและเอื้อต่อ การคิดแก้ปัญหาของเด็กมากยิ่งขึ้น ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง เลือกสถานที่ ที่เหมาะสม พร้อมทั้งกระตุ้นและเปิดโอกาสให้เด็ก แสดงออกอย่างอิสระในระหว่างทำกิจกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของได้ อย่างเต็มศักยภาพ

สรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์ผ่านการเล่นที่สนุกสนาน มีข้อตกลง กติกาการเล่น ที่เหมาะสมและ ทำทนายจะช่วยส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาโดยต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้มีอิสระในการคิด แสดงความ คิดเห็นและร่วมเสนอแนวคิด มีการตัดสินใจเลือกวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และมีประสิทธิภาพ โดยกิจกรรมเกมการเล่นนี้ ผู้รายงานได้สร้างสรรค์เกมโดยประยุกต์จากเกมที่เด็กเคยเล่น โดยอุปกรณ์ที่ใช้เป็น

สื่อของเล่น ของใช้ใกล้ตัวที่เด็กคุ้นเคย มีความปลอดภัยและสะดวกในการจัดหา โดยมีขั้นตอนการเล่น กฎ กติกา ข้อตกลง เงื่อนไขปัญหาและวิธีการที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน ซึ่งจะส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ทักษะ การคิดแก้ปัญหา ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และสังคมที่ ดีได้อีกด้วย

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกได้ว่าอะไรคือปัญหา
2. บอกได้ว่าปัญหาเกิดจากสาเหตุใด
3. บอกวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้
4. ลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหาได้สำเร็จ
5. บอกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดได้

3. เนื้อหา

การจัดกิจกรรมกลางแจ้งโดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการเล่นของเด็กปฐมวัยซึ่งผู้วิจัยได้สร้างสรรค์และ ประยุกต์จากเกมที่เด็กเคยเล่น โดยใช้อุปกรณ์เป็นสื่อ ของเล่น ของใช้ใกล้ตัวที่เด็กคุ้นเคย มีความปลอดภัยและ สะดวกในการจัดหา โดยมีขั้นตอนการเล่น กฎกติกา ข้อตกลง เงื่อนไขปัญหาและวิธีการที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน มีความสนุกสนานและน่าสนใจ สามารถเล่นได้อย่างปลอดภัย ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย และ พัฒนาการทางสติปัญญาด้านความสามารถในการแก้ปัญหาโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติผ่านการจัด กิจกรรมการเล่น โดยผู้รายงานได้กำหนดรูปแบบของเกมการเล่นเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้

จำนวน 36 กิจกรรม

4. หลักการจัดกิจกรรมกลางแจ้งโดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการเล่นของเด็กปฐมวัย

ในการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้ชุด กิจกรรมเกมการเล่นของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสวรรค์ราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. จัดการจัดกิจกรรมกลางแจ้งโดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการเล่นของเด็กปฐมวัย เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ฤๅละ 3 วัน ครั้งละ 30 นาที โดยแต่ละสัปดาห์จัดกิจกรรมในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ หากตรงกับวันหยุดให้ดำเนินการจัดในวันถัดไปในกิจกรรมกลางแจ้ง ตามตารางกิจกรรมประจำวัน

2. จัดกิจกรรมกลางแจ้งเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการเล่นของเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เน้นให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ในลักษณะเดี่ยว คู่ กลุ่ม และทั้งห้องโดยทุกครั้งที่ในการเล่น เด็กทุกคนจะได้รับประสบการณ์ผ่านการเล่นตาม ข้อตกลง กติกา และเงื่อนไข เด็กได้แสดงออกถึงความสามารถในการแก้ปัญหาตามศักยภาพและวุฒิภาวะของ เด็กแต่ละคน

3. สร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองโดยครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก หรือเด็กมีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อนระหว่างดำเนินการเล่นเกม

4. ให้เด็กดื่มน้ำสะอาดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทุกครั้ง

5. จัดสถานที่ที่อากาศถ่ายเทสะดวก โปร่ง มีแสงสว่างที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป

6. ขั้นตอนในการดำเนินการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรม เกมการเล่นของเด็กปฐมวัย มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการกิจกรรมและขั้นสรุปเพื่อเป็นการส่งเสริมการ แก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง

7. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการเล่นของเด็กปฐมวัยให้กับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 เวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ในช่วงกิจกรรมกลางแจ้งตามตารางกิจกรรมประจำวัน ระยะเวลา 10.30 – 11.00 น. ตั้งแต่วันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ.2565 ถึงวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2565 รวม 36 ครั้ง